

EDUSKUNNAN VASTAUS 60/2004 vp

Hallituksen esitys laiksi vahingonkorvauslain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Asia

Hallitus on vuoden 2003 valtiopäivillä antanut eduskunnalle esityksensä laiksi vahingonkorvauslain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 167/2003 vp).

Valiokuntakäsittely

Lakivaliokunta on antanut asiasta mietinnön (LaVM 1/2004 vp).

Päätös

Nyt koolla oleva eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

vahingonkorvauslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 31 päivänä toukokuuta 1974 annetun vahingonkorvauslain (412/1974) 5 luvun 4 a §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 61/1999,
muutetaan 5 luvun 1—4 ja 6 § ja 7 luvun 3 § sekä
lisätään 5 lukuun uusi 2 a—2 d, 4 b sekä 7 ja 8 § seuraavasti:

5 luku

Korvattava vahinko

1 §

Vahingonkorvaus käsittää hyvityksen henkilö- ja esinevahingosta sekä 4 a ja 6 §:ssä säädettyin edellytyksin kärsimyksestä. Milloin vahinko on aiheutettu rangaistavaksi säädetyllä teolla tai julkista valtaa käytettäessä taikka milloin muissa tapauksissa on erittäin painavia syitä, käsittää vahingonkorvaus hyvityksen myös sellaisesta taloudellisesta vahingosta, joka ei ole yhteydessä henkilö- tai esinevahinkoon.

2 §

Henkilövahingon kärsineellä on oikeus korvaukseen:

- 1) tarpeellisista sairaanhoitokustannuksista ja muista tarpeellisista kuluista;
- 2) ansionmenetyksestä;
- 3) kivusta ja särystä sekä muusta tilapäisestä haitasta;
- 4) pysyvistä haitasta.

2 a §

Ansionmenetyksestä määrätään korvaus ottamalla lähtökohdaksi arvio ansiotulosta, jonka

vahinkoa kärsinyt olisi ilman vahinkotapahtumaa saanut. Tästä vähennetään ansiotulo, jonka vahinkoa kärsinyt vahinkotapahtumasta huolimatta on saanut tai olisi voinut saada taikka jonka hänen arvioidaan vastaisuudessa saavan ottaen huomioon hänen työkykynsä, koulutuksensa, aikaisempi toimintansa, mahdollisuutensa uudelleen kouluttautumiseen, ikänsä, asumisolosuhteensa ja näihin verrattavat muut seikat.

2 b §

Jos henkilövahingon johdosta pysyvästi työkykynsä menettänyt ei ollut vahingon tapahtuessa täyttänyt 18 vuotta, ansiotulo, jonka hän olisi ilman vahinkotapahtumaa saanut, arvioidaan ottamalla huomioon hänen henkilökohtaiset ominaisuutensa sekä koulutus- ja ammattisuunnitelmansa. Jollei muuta osoiteta, ansiotulon määränä pidetään:

1) vahinkoa kärsineen täytettyä 18 vuotta määrää, joka vastaa Suomessa asuvien 18—22-vuotiaiden henkilöiden keskimääräistä valtionveron alaista ansiotuloa;

2) vahinkoa kärsineen täytettyä 23 vuotta määrää, joka vastaa Suomessa asuvien 23—34-vuotiaiden kokoaikaisten palkansaajien keskimääräistä ansiotuloa;

3) vahinkoa kärsineen täytettyä 35 vuotta määrää, joka vastaa Suomessa asuvien 35—64-vuotiaiden kokoaikaisten palkansaajien keskimääräistä ansiotuloa;

4) vahinkoa kärsineen täytettyä 65 vuotta sen vanhuuseläkkeen määrää, johon hänellä olisi työntekijäin eläkelain (395/1961) nojalla ollut oikeus 1—3 kohdan mukaisten ansiotulojen perusteella.

Edellä 1 momentin 1—3 kohdassa tarkoitettujen ansiotulojen määrät vahvistetaan vuosittain valtioneuvoston asetuksella.

2 c §

Kivusta ja särystä sekä muusta tilapäisestä haitasta määrätään korvaus ottamalla huomioon erityisesti henkilövahingon laatu ja vaikeusaste, sen edellyttämän hoidon laatu ja kestoaika sekä haitan kesto aika.

Pysyvästä haitasta määrätään korvaus ottamalla huomioon henkilövahingon laatu ja vaikeusaste sekä vahinkoa kärsineen ikä. Korvausta korottavana tekijänä voidaan lisäksi ottaa huomioon henkilövahingosta vahinkoa kärsineelle aiheutunut elämänlaadun erityinen heikentyminen.

2 d §

Henkilövahingon kärsineen vanhemmilla, lapsilla ja aviopuolisolla sekä muulla näihin rinnastettavalla henkilövahingon kärsineelle erityisen läheisellä henkilöllä on erityisestä syystä oikeus kohtuulliseen korvaukseen tarpeellisista kuluista ja ansionmenetyksestä, jotka heille aiheutuvat henkilövahingon kärsineen hoitamisesta. Sama koskee muiden vahingosta johtuvien toimenpiteiden korvaamista, jos ne ovat omiaan edistämään henkilövahingon kärsineen tervehtymistä tai kuntoutumista. Korvausta maksetaan enintään siihen saakka, kun henkilövahingon kärsineen terveydentila vahinkotapahtuman jälkeen on vakiintunut.

3 §

Sillä, joka on huolehtinut surmansa saaneen hautaamisesta, on oikeus kohtuulliseen korvaukseen hautaamisesta aiheutuneista kustannuksista. Surmansa saaneen vanhemmilla, lapsilla ja aviopuolisolla sekä muulla näihin rinnastettavalla surmansa saaneelle erityisen läheisellä henkilöllä on lisäksi oikeus kohtuulliseen korvaukseen heille aiheutuneista hautaamiseen liittyvistä kustannuksista.

4 §

Jos elatusvelvollinen tai muutoin toisen elatuksesta huolehtinut henkilö on saanut surmansa, elatukseen tai elatusapuun oikeutetulla taikka muutoin surmansa saaneen elatuksen varassa olleella on oikeus saada korvausta elatuksen menetyksestä.

Elatuksen menetyksestä määrätään korvaus ottamalla huomioon, missä määrin korvaukseen oikeutettu todennäköisesti olisi saanut elatusta surmansa saaneelta ja mitä hän kohtuuden mukaan tarvitsee elatukseensa ottaen huomioon hä-

nen mahdollisuutensa hankkia itse elatuksensa ansiotyöllä ja muut olosuhteet.

Elatukseen voidaan erityisestä syystä rinnastaa kotityön arvo.

4 b §

Jos kuolema on aiheutettu tahallisesti tai törkeästä huolimattomuudesta, surmansa saaneen vanhemmilla, lapsilla ja aviopuolisolla sekä muulla näihin rinnastettavalla surmansa saaneelle erityisen läheisellä henkilöllä on oikeus korvaukseen kuolemantapauksen seurauksena aiheutuneesta henkilövahingosta johtuvista tarpeellisista sairaanhoitokustannuksista ja muista tarpeellisista kuluista sekä ansionmenetyksestä.

6 §

Oikeus korvaukseen loukkauksen aiheuttamasta kärsimyksestä on sillä:

1) jonka vapautta, rauhaa, kunniaa tai yksityiselämää on rangaistavaksi säädettyllä teolla loukattu;

2) jota on rangaistavaksi säädettyllä teolla syrjitty;

3) jonka henkilökohtaista koskemattomuutta on tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta vakavasti loukattu;

4) jonka ihmisarvoa on tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta vakavasti loukattu muulla, 1—3 kohdassa tarkoitettuihin loukkauksiin verrattavalla tavalla.

Korvaus määrätään sen kärsimyksen perusteella, jonka loukkaus on omiaan aiheuttamaan ottaen erityisesti huomioon loukkauksen laatu, loukatun asema, loukkaajan ja loukatun välinen suhde sekä loukkauksen julkisuus.

7 §

Henkilövahingon perusteella suoritettava korvaus vastaisuudessa aiheutuvasta ansionmenetyksestä tai elatuksen menetyksestä määrätään maksettavaksi toistuvina suorituksina. Korvaus voidaan kuitenkin määrätä maksettavaksi koko-

naan tai osittain kertasuorituksena, jos se on korvausvelvollisen varallisuusolot huomioon ottaen tarpeen vahinkoa kärsineen korvaussaattavan turvaamiseksi tai jos se on korvauksen määrä huomioon ottaen tarkoituksenmukaista.

Kivusta ja särystä sekä muusta tilapäisestä haitasta tai pysyvästä haitasta määrätään maksettavaksi kertakorvaus. Korvaus pysyvästä haitasta voidaan kuitenkin määrätä maksettavaksi kokonaan tai osittain toistuvina suorituksina, jos se on aiheellista ottaen huomioon vahinkoa kärsineen olosuhteet, korvauksen määrä ja korvausvelvollisen varallisuusolot.

Kärsimyksestä määrätään maksettavaksi kertakorvaus.

8 §

Jos 2, 2 d, 4 tai 4 b §:n perusteella suoritettavan korvauksen määräämisen perusteena olleet olosuhteet ovat olennaisesti muuttuneet sen jälkeen, kun korvaus on tuomiolla vahvistettu tai siitä on sovittu, korvauksen määrää tai sen suorittamistapaa voidaan muuttaa. Kertakorvausta ei kuitenkaan voida tämän pykälän nojalla alen-
taa.

Toistuvina suorituksina maksettavaa korvausta koskeva muutos voidaan erityisestä syystä määrätä tulemaan voimaan takautuvasti, aikaisintaan kuitenkin korvauksen muuttamista koskevan kanteen vireille tulosta lukien.

7 luku

Erinäisiä säännöksiä

3 §

Oikeus korvaukseen kivusta ja särystä sekä muusta tilapäisestä haitasta, pysyvästä haitasta ja kärsimyksestä raukeaa, jos vahinkoa kärsinyt kuolee ennen korvausvaatimuksen esittämistä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2000 .

Tätä lakia sovelletaan lain voimaantulon jälkeen tehdystä teosta tai laiminlyönnistä aiheutuneen vahingon korvaamiseen. Lain 5 luvun

8 §:ää sovelletaan kuitenkin myös korvaukseen, teosta tai laiminlyönnistä aiheutuneeseen vahinkoon, joka perustuu ennen lain voimaantuloa tehdystä koon.

Laki

liikennevakuutuslain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 26 päivänä kesäkuuta 1959 annetun liikennevakuutuslain (279/1959) 6 §:n 2 momentti
ja
muutetaan 6 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 361/1993, seuraavasti:

6 §

Liikennevahingon korvaus määrätään soveltaen vahingonkorvauslain (412/1974) 5 luvun 2, 2 a—2 d, 3, 4, 4 a, 4 b, 5, 7 ja 8 §:n sekä 7 luvun 3 §:n säännöksiä. Oikeutta korvaukseen kivusta ja särystä sekä muusta tilapäisestä haitasta ei kuitenkaan ole, jos henkilövahinko on ollut vähäinen, eikä vahingonkorvauslain 5 luvun 5 §:ää sovelleta 3 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa.

Tätä lakia sovelletaan lain voimaantulon jälkeen moottoriajoneuvon liikenteeseen käyttämisestä aiheutuneen vahingon korvaamiseen. Viitasta vahingonkorvauslain 5 luvun 8 §:ään sovelletaan kuitenkin myös kertakorvaukseen, joka perustuu ennen lain voimaantuloa moottoriajoneuvon liikenteeseen käyttämisestä aiheutuneeseen vahinkoon.

Ennen tämän lain voimaantuloa toistuvina suorituksina maksettavaksi määrätyn korvauksen muuttamiseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen lain 6 §:n 2 momenttia.

— — — — —
Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
200 .

Laki

potilasvahinkolain 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 25 päivänä heinäkuuta 1986 annetun potilasvahinkolain (585/1986) 3 §, sellaisena kuin se on laissa 879/1998, seuraavasti:

3 §

Korvauksen määrääminen

Korvaus potilasvahingosta määrätään soveltaen vahingonkorvauslain (412/1974) 5 luvun 2, 2 a—2 d, 3, 4, 7 ja 8 §:n, 6 luvun 1 §:n sekä 7 luvun 3 §:n säännöksiä. Korvausta ei kuitenkaan voida sovittaa vahingon kärsineen oman myötävaikutuksen perusteella, ellei vahingon kärsineen menettely ole ollut tahallista tai törkeän tuottamuksellista. Korvausta ei suoriteta väheisestä vahingosta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200 .

Tätä lakia sovelletaan lain voimaantulon jälkeen annetun terveyden- tai sairaanhoidon yhteydessä aiheutuneen vahingon korvaamiseen. Viittausta vahingonkorvauslain 5 luvun 8 §:ään sovelletaan kuitenkin myös korvaukseen, joka perustuu ennen lain voimaantuloa annetun terveyden- tai sairaanhoidon yhteydessä aiheutuneeseen vahinkoon.

Laki

raideliikennevastuulain 12 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 5 päivänä helmikuuta 1999 annetun raideliikennevastuulain (113/1999) 12 § seuraavasti:

12 §

Korvattava vahinko

Korvaus raideliikennevahingosta määrätään soveltaen vahingonkorvauslain (412/1974) 5 luvun 2, 2 a—2 d, 3, 4, 4 a, 4 b, 5, 7 ja 8 §:n sekä 7 luvun 3 §:n säännöksiä.

Tätä lakia sovelletaan lain voimaantulon jälkeen raideliikenteessä aiheutuneen vahingon korvaamiseen. Viittausta vahingonkorvauslain 5 luvun 8 §:ään sovelletaan kuitenkin myös kerta-korvaukseen, joka perustuu ennen lain voimaantuloa raideliikenteessä aiheutuneeseen vahinkoon.

Ennen tämän lain voimaantuloa toistuvina suorituksina maksettavaksi määrätyn korvauksen muuttamiseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa ollutta liikennevakuutuslain (279/1959) 6 §:n 2 momenttia.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200 .

Laki

henkilövahinkoasiain neuvottelukunnasta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Neuvottelukunta

Henkilövahinkojen ja kärsimyksen korvaamista koskevan oikeus- ja korvauskäytännön yhtenäisyyden edistämiseksi oikeusministeriön yhteydessä toimii henkilövahinkoasiain neuvottelukunta.

2 §

Neuvottelukunnan tehtävät

Neuvottelukunnan tehtävänä on:

1) seurata henkilövahinkojen ja kärsimyksen korvaamista koskevan oikeus- ja korvauskäytännön kehitystä;

2) antaa yleisiä suosituksia vahingonkorvauslain (412/1974) 5 luvun säännösten nojalla kivusta ja särystä sekä muusta tilapäisestä haitasta, pysyvästä haitasta sekä kärsimyksestä suoritettavien korvausten määristä;

3) tehdä aloitteita henkilöön kohdistuvien vahinkojen korvaamista koskevissa kysymyksissä.

Neuvottelukunnalla on salassapitosäännösten ja tuomioistuimen antamien salassapitomääräysten estämättä oikeus pyynnöstä saada tuomioistuimelta maksutta sen tuomio, jossa on tuomittu maksettavaksi korvausta henkilövahingosta tai kärsimyksestä. Sama koskee neuvottelukunnan oikeutta saada liikennevahinkolautakunnasta annetun lain (441/2002) 1 §:ssä tarkoitettulta liikennevahinkolautakunnalta, potilasvahinkolain (585/1986) 11 §:ssä tarkoitettulta potilasvahinkolautakunnalta ja rikosvahinkolain (935/1973) 14 §:n 2 momentissa tarkoitettulta rikosvahinko-

lautakunnalta niiden lausunnot, jotka koskevat henkilövahingon tai kärsimyksen korvaamista.

3 §

Neuvottelukunnan kokoonpano

Henkilövahinkoasiain neuvottelukunnassa on puheenjohtaja ja kuusi muuta jäsentä.

Puheenjohtajan ja kolmen muun jäsenen tulee olla vakinaisia tuomareita, jotka valtioneuvosto määrää tehtävään enintään viideksi vuodeksi kerrallaan. Lisäksi neuvottelukunnan jäseniä ovat liikennevahinkolautakunnan, potilasvahinkolautakunnan ja rikosvahinkolautakunnan puheenjohtajat.

Jos neuvottelukunnan puheenjohtaja tai valtioneuvoston määräämä jäsen eroaa tai kuolee kesken toimikauden, oikeusministeriö määrää hänen tilalleen uuden puheenjohtajan tai jäsenen jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

4 §

Asetuksenantovaltuus

Neuvottelukunnan asettamisesta, päätösvaltaisuudesta ja toiminnan järjestämisestä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

5 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200 .

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 25 päivänä toukokuuta 2004
